

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет міжнародних відносин
Кафедра міжнародних відносин

СИЛАБУС

вибіркового освітнього компонента

**«КОНЦЕПЦІЯ СИЛИ У МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИНАХ:
ЖОРСТКА СИЛА, М'ЯКА СИЛА І РОЗУМНА СИЛА»**

підготовки

бакалавра

Луцьк – 2026

Силабус освітнього компонента «Концепція сили у міжнародних відносинах: жорстка сила, м'яка сила і розумна сила» підготовки бакалавра.

Розробник: к.г.н., доцент кафедри міжнародних відносин
Романюк Наталія Іванівна

Погоджено
Гарант освітньо-професійної програми:

доц. Балак І. О.

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри міжнародних відносин
протокол № 7 від 30 січня 2026 р.

Завідувач кафедри:

доц. Вознюк Є. В.

© Романюк Н.І., 2026 р.

I. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна очна форма навчання	С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини» СЗ «Міжнародні відносини» «Міжнародні відносини» Освітній рівень - бакалавр	Нормативна
Кількість годин/кредитів 150/5		Рік навчання 3-й
		Семестр 5-ий
ІНДЗ: €		Лекції 10 год.
		Семінарські 20 год.
		Самостійна робота 110 год.
	Консультації 10 год.	
Форма контролю: залік		
Мова навчання	українська	

II. Інформація про викладача

ППП Романюк Наталія Іванівна

Науковий ступінь: кандидат географічних наук

Вчене звання: доцент

Посада: доцент кафедри міжнародних відносин і регіональних студій

Контактна інформація Romaniuk.natalia@vnu.edu.ua 0508189454

Дні занять : заняття проводяться у відповідності до розкладу занять, який розміщений на сайті: <https://ps.vnu.edu.ua/cgi-bin/timetable.cgi>

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація курсу

Силабус вибіркового освітнього компонента «Концепція сили у міжнародних відносинах: жорстка сила, м'яка сила і розумна сила» складено з урахуванням можливості формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувача освіти бакалаврського рівня.

ВОК спрямований на формування системного розуміння феномену сили в сучасній теорії та практиці міжнародних відносин. Курс поєднує теоретичні підходи класичного та неокласичного реалізму, лібералізму і конструктивізму з аналізом сучасних зовнішньополітичних стратегій держав і міжнародних акторів.

Особлива увага приділяється еволюції концепцій жорсткої, м'якої та розумної сили, їх взаємодії, інструментальному застосуванню, а також ролі сили в умовах глобалізації, гібридних загроз і трансформації світового порядку.

2. Мета і завдання освітнього компонента

Мета курсу – сформувати у здобувачів вищої освіти цілісне бачення концепції сили як ключового інструменту міжнародної політики та навички її аналітичного застосування до реальних міжнародних процесів.

Завдання курсу: розкрити теоретичні засади концепції сили у міжнародних відносинах; проаналізувати механізми застосування жорсткої, м'якої та розумної сили; сформувати навички критичного аналізу зовнішньополітичних стратегій держав; навчити застосовувати концепцію сили для аналізу сучасних міжнародних подій.

3. *Soft skills.*

У результаті вивчення освітнього компонента ««Концепція сили в міжнародних відносинах: жорстка сила, м'яка сила та розумна сила»» у здобувачів вищої освіти формуються такі ключові soft skills:

- комунікативні навички – здатність чітко й аргументовано формулювати власну позицію щодо застосування жорсткої, м'якої та розумної сили у міжнародних відносинах, брати участь у фахових дискусіях, дебатах та аналітичних обговореннях;

- критичне та аналітичне мислення – уміння критично аналізувати теоретичні концепції сили, зовнішньополітичні стратегії держав, міжнародні кейси застосування hard, soft та smart power, а також оцінювати їхні наслідки для міжнародної стабільності та безпеки;

- командна робота та лідерство – здатність ефективно працювати в малих академічних групах, брати участь у колективному аналізі міжнародних ситуацій, досягати консенсусу та демонструвати лідерські якості під час групових проєктів і моделювань;

- навички прийняття рішень – уміння ухвалювати обґрунтовані рішення на основі аналізу міжнародної ситуації, співвідношення ресурсів сили та стратегічних інтересів акторів міжнародних відносин;

- інформаційна та медіаграмотність – здатність здійснювати пошук, аналіз і критичну оцінку джерел інформації, розпізнавати маніпулятивні наративи, пропаганду та інформаційні інструменти м'якої сили у сучасному міжнародному середовищі.

4. Структура освітнього компонента.

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Сем.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю/ Бали
Змістовий модуль 1. Анатомія жорсткої та м'якої сили						
Тема1 Сила як базова категорія теорії міжнародних відносин.	14	2	2	10	-	ДС, РМГ, 5
Тема 2. Властивості сили у міжнародній політиці	12	-	2	10	-	ДС, РМГ, 5
Тема 3. Жорстка сила: військові, економічні та політичні виміри	16	2	2	10	2	ДС, РМГ, К 5
Тема 4. М'яка сила: концепція, джерела та інструменти	16	2	2	10	2	ДС, РМГ, К 5
Тема 5. Криза класичної сили в ХХІ столітті	12		2	10	-	ДС, РМГ, 5
Разом за змістовим модулем 1.	70	6	10	50	4	25
Змістовий модуль 2. Smart Power та цифрова трансформація глобального домінування						
Тема 6. Розумна сила як стратегічний імператив	16	2	2	10	2	ДС, РМГ, К 5
Тема 7. Трансформація сили в умовах глобалізації та гібридних загроз	14	2	2	10	-	ДС, РМГ, 5
Тема 8. Майбутнє сили в епоху ШІ	12	-	2	10	-	ДС, РМГ, 5
Тема 9. Застосування концепції сили в сучасних регіональних конфліктах	14	-	2	10	2	ДС, РМГ, К 5
Тема 10. Концепція сили у зовнішній політиці України.	24	-	2	20	2	ДС, РМГ, К 5
Разом за змістовим модулем 2	80	4	10	60	6	25
ІНДЗ						15
Тест						35
Всього годин/Балів	150	10	20	110	10	100

Методи контролю*: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв'язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота здобувача освіти, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

5. Завдання для самостійного опрацювання.

Самостійна робота включає в себе теоретичне вивчення питань, що стосуються тем лекційних занять, які не ввійшли в теоретичний курс, або ж були розглянуті дуже стисло, їх поглиблене опрацювання за рекомендованою літературою, а також виконання домашніх завдань з метою закріплення теоретичного матеріалу, опрацювання літератури для підготовки до семінарських занять, підготовка до підсумкового тесту і написання ІНДЗ.

Елементи самостійної роботи студента	К-сть годин
Опрацювання теоретичного матеріалу	40
Аналітичні завдання	20
Практичні завдання	10
Творчі завдання	20
Підготовка ІНДЗ	20
Загальна кількість годин	110

IV. Політика оцінювання

Політика викладача щодо здобувача освіти

Політика викладача щодо здобувачів освіти ґрунтується на принципах об'єктивності, прозорості, систематичності оцінювання та дотримання академічної доброчесності. Оцінювання навчальних досягнень здійснюється відповідно до силабуса ВОК та передбачає врахування всіх видів навчальної діяльності здобувача освіти протягом семестру.

Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. Активна участь у лекційних і семінарських заняттях, виконання завдань, участь в дискусіях та демонстрація підготовленості до занять позитивно впливають на підсумкову оцінку.

За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування, участь у наукових заходах, волонтерська діяльність тощо) навчання може відбуватись у цей період в онлайн-формі або за індивідуальним навчальним планом за погодженням із викладачем. Поважні причини мають бути підтверджені відповідними документами.

Політика щодо академічної доброчесності.

Нульова терпимість до списування. Плагіат та списування під час виконання письмових завдань та ІНДЗ (зокрема, із використанням мобільних девайсів) є грубим порушенням принципу академічної доброчесності і є неприпустимими в процесі вивчення ВОК.

Політика щодо дедлайнів та перескладання.

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання тем семінарських занять відбувається за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Складання і перескладання заліку з ОК регламентується Положенням про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Волинського національного ун-ту імені Лесі Українки (від 26.06.2025 р.) <https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2025/06/2025.-%D0%9F%D1%80%D0%BE-%D0%BF%D0%BE%D1%82%D0%BE%D1%87%D0%BD%D0%B5-%D1%96-%D0%BF%D1%96%D0%B4%D1%81%D1%83%D0%BC%D0%BA.%D0%BE%D1%86%D1%96%D0%BD%D1%8E%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F.pdf>

Можливість визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та інформальній освіті. Визнання результатів навчання, здобутих шляхом формальної, неформальної та інформальної освіти, забезпечується відповідно до Порядку визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки (https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/09/2024_%D0%92%D0%B8%D0%B7%D0%BD%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D1%80%D0%B5%D0%B7%D1%83%D0%BB_%D1%82%D0%B0%D1%82i%D0%B2_%D0%92%D0%9D%D0%A3_i%D0%BC_%D0%9B.%D0%A3_%D1%80%D0%B5%D0%B4.pdf).

Можливість отримати додаткові (бонусні) бали. Не передбачені.

V. Підсумковий контроль

Форма контролю – залік. Залік викладач виставляє за результатами поточної роботи за умови, що здобувач освіти виконав ті види навчальної роботи, які визначено силабусом ВОК. У випадку, якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття (з поважних причин), на консультаціях він має право відпрацювати пропущені заняття та добрати ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми.

У дату складання заліку викладач записує у відомість суму поточних балів, які здобувач освіти набрав під час поточної роботи (шкала від 0 до 100 балів). У випадку, якщо здобувач освіти протягом поточної роботи набрав менше як 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання анулюються. Максимальна кількість балів на залік під час ліквідації академічної заборгованості - 100.

У день складання заліку за основною сесією заборонено проводити додаткові опитування здобувача освіти, а також здобувач освіти не має права

доздавати будь-який вид робіт, передбачений силабусом освітнього компоненту.

Загальна сума балів за курс становить 100. Вона формується як сума балів за семінарські заняття (50 балів), ІНДЗ (15 балів) і тест (35 балів).

VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90–100	Зараховано
82–89	
75–81	
67–74	
60–66	
0–59	Незараховано (необхідне перескладання)

VI. Рекомендована література та ресурси

1. Авер'янова Н., Воропаєва Т. «Розумна сила» як стратегія деконфліктизації та сталого розвитку української держави. *Молодий вчений*. 2020. № 4 (80). С. 509–513. URL: <https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/2100>.

2. Банчук-Петросова О., Петрова, Н. Культурна дипломатія як м'яка сила в міжнародних переговорах. *Економіка та суспільство*, 2025, № 74. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-74-66>

3. Герасимчук З. В. Роль розумної сили у формуванні сучасних стратегій міжнародного впливу. *Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. Серія: Міжнародні відносини*. 2019. № 3. С. 28–37.

4. Гладкий І.Я. Концепція soft power: основні положення Дж. Ная 2024. С. 167-171. DOI <https://doi.org/10.32782/2663-6170/2024.38.27>.

5. Грубінко А. В. Концепція м'якої сили у зовнішній політиці держав: теоретичні та прикладні аспекти. *Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії*. 2020. № 2. С. 45–56.

6. Копійка В. В. М'яка сила Європейського Союзу у глобальному вимірі. *Політичні науки*. 2017. № 1. С. 89–98.

7. Кормич Б. А. Сила як інструмент зовнішньої політики держави в умовах трансформації міжнародної системи. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. 2021. Вип. 148. С. 12–24.

8. Смолянюк В. Ф. Жорстка сила у системі забезпечення національних інтересів держави. *Стратегічні пріоритети*. 2018. № 4. С. 61–70.

9. Ткач О., Ткач А. М'яка сила як інструмент непрямого управління міжнародними процесами. *Американська історія та політика*. 2016. № 2. С. 252–259.

10. Требін, . М., Панфілов, О. Сучасні тенденції застосування сили в міжнародних відносинах. *Вісник НЮУ імені Ярослава Мудрого. Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія*, 2021, № 2(49). <https://doi.org/10.21564/2663-5704.49.229784>

11.. Nye, Joseph S. *Soft Power: The Means to Success in World Politics*. New York: Public Affairs. 2005. 191 p.

12. The different faces of “soft power”: the Baltic States and Eastern Neighborhood between Russia and the EU / Editors: Toms Rostoks and Andris Sprūds. Latvian Institute of International Affairs, 2015. URL: <https://docplayer.net/21732824-The-different-faces-of-soft-power-the-baltic-statesand-eastern-neighborhood-between-russia-and-the-eu-editors-toms-rostoks-andandris-spruds.html>.